

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvern avdelingen

**RÆLINGEN KOMMUNE –
RAPPORT SYSTEMREVISJON AVLØP 2012**

Anleggsnr.
0228.0011.01

Kontrollnr.
2012.008.R.FMOA

Saksnr.
2012/6113-4

Rapportdato:
28.06.2012

Opplysninger om virksomheten

Navn	Rælingen kommune
Organisasjonsnr.	952540556
Kommunenummer	0228
Besøksadresse administrasjon	Bjørnholthagan 6, Fjerdingsby
Postadresse	Postboks 100, 2025 Fjerdingsby
Telefonnr.	63 83 50 00
E-post	postmottak@ralingen.kommune.no
NACE-kode	84.110

Opplysninger om revisjonen

Revisjonsdato	15. juni 2012
Virksomhetens representanter	Arve Weng, Henning Colbjørnsen, Knut Lindboe og Linda Grimsgaard
Fylkesmannens kontrollører	Simon Haraldsen (revisjonsleder) Carina Rossebø Isdahl (revisor)
Bakgrunn for kontrollen	Oppfølging av ny tillatelse
Tema for kontrollen	Oppfølging av utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Rælingen kommune, av 10.11.2010.

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 2 avvik under kontrollen. Disse er:

1. Kommunens miljørisikovurderinger for avløpssystemet er ikke tilstrekkelige.
2. Kommunen har ikke foretatt risikokartlegging av virksomheter med påslipp til kommunalt nett.

Det ble ikke gitt anmerkninger under revisjonen, men Fylkesmannen har påpekt forbedringspunkter og positive funn.

Avvikene er beskrevet på sidene 3-5. (For definisjon på avvik, anmerkning og andre forhold, se side 2).

Bakgrunn

På generelt grunnlag fører Fylkesmannen tilsyn for å forebygge og avdekke forurensning av ytre miljø. Som et ledd i dette arbeidet inngår revisjon av kommunens arbeid med avløpsanlegg som går inn under kapittel 14 i forurensningsforskriften.

Revisjonsrapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under revisjonen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Anmerkning: Defineres som et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Andre forhold: Tilsynsetatene har også mulighet til å trekke frem andre forhold som ikke går inn under definisjonen for avvik og anmerkning. Fylkesmannen deler andre forhold inn i forbedringspunkter og positive funn. Forbedringspunkter er forhold Fylkesmannen mener kunne vært løst på en bedre måte uten at dette nødvendigvis utgjør en direkte fare for ytre miljø, eller som omfatter forhold som ligger utenfor temaet som er varslet for revisjonen. Positive funn er forhold Fylkesmannen ønsker å trekke frem som spesielt positive ved den kontrollerte virksomheten.

Dokumentunderlag og regelverk

- *Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Rælingen kommune*, av 10.11.2010.
- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*, av 13. mars 1981, med senere endringer.
- *Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer.
- *Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*, av 6. desember 1996, med senere endringer.

Resultat fra kontrollen

Avvik 1: Kommunens miljørisikovurderinger for avløpssystemet er ikke tilstrekkelige.

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Rælingen kommune, av 10.11.2010, punkt 2, 3 og 4.2.
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 – Kartlegge farer og problemer, vurdere risiko.

Avviket omfatter:

- Det er ikke gjennomført en skriftlig risikovurdering for hvert enkelt overløp.
- Klimaendringer er ikke tilstrekkelig omhandlet i risikovurderingen.
- Handlingsplan for risikohåndtering som viser planlagt gjennomføring av risikoreducerende tiltak i tid, kan forbedres.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 fastsetter at virksomheter skal ”kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene”. Utslippstillatelsens punkt 3.1, 3.2 og 4.2 inneholder spesifikke krav til miljørisikovurderingen for kommunalt avløpsvann Rælingen kommune.

Punkt 3.1 og 3.2 sier at det skal gjennomføres en klimatilpasset miljørisikovurdering. Risikovurderingen skal være en kritisk gjennomgang av forhold som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp, herunder en analyse av konsekvensene av klimaendringer for avløpssektoren. Risikoreducerende tiltak skal identifiseres med hensyn til hendelser med uakseptabel risiko, og det skal vurderes risikoreducerende effekt av hvert av tiltakene. Det skal videre være utarbeidet en handlingsplan for risikohåndtering som viser planlagt gjennomføring av risikoreducerende tiltak i tid, herunder klimatiltak.

Rælingen kommune har utarbeidet en miljørisikovurdering for avløpsområdet, datert 30.02.2012. Under revisjonen fant Fylkesmannen at konsekvenser av klimaendringer og klimatiltak ikke er omhandlet i tilstrekkelig grad. Kommunen har innhentet prognoser for klimaendringer fra anerkjent fagmiljø, men konsekvensene av prognosene er ikke tilstrekkelig vurdert og omtalt i risikovurderingene i forhold til ytre miljø. For vurderinger mht klima viser vi til tidligere utsendt brev ”*Klima i endring – kommunene bør arbeide med klimatilpasninger innenfor avløpssektoren*”.

Konsekvenser og tiltak i forhold til forventede klimaendringer, befolkningsvekst og økt andel tette flater er heller ikke tilstrekkelig omhandlet i kommunale planer, som for eksempel hovedplan avløp. Under revisjonen kom det frem at kommunen har fokus på overvannshåndtering i sitt praktiske arbeid, men heller ikke dette er nedfelt i hovedplan avløp eller andre overordnede kommunale planer.

Basert på risikovurderingene, har kommunen utarbeidet en oversikt over eksisterende forebyggende tiltak og nye tiltak. Fylkesmannen finner at disse vurderingene burde vært mer utfyllende og konkretisert. Det er heller ikke vurdert effekten av de viktigste tiltakene, som påkrevd i utslippstillatelsen.

Punkt 4.2 i utslippstillatelsen fastsetter at hvert av overløpene skal vurderes med hensyn på viktighet og risiko og settes inn i et risikoklassifiseringssystem. Rælingen kommune har ikke utarbeidet en slik vurdering.

Oppfølging:

Rælingen kommune må foreta analyser/vurderinger av forventede klimaendringer for avløpssystemet og innarbeide dette i miljørisikovurderingen for avløpsanlegget. Kommunen må styrke handlingsplanen for risikohåndtering som viser planlagt gjennomføring av risikoreduserende tiltak i tid, samt en vurdering av effekten av de viktigste tiltakene. Hvert enkelt overløp må vurderes med hensyn på viktighet og risiko og settes inn i et risikoklassifiseringssystem. Avviket kan lukkes når dokumentasjon på dette er oversendt Fylkesmannen.

Avvik 2: Kommunen har ikke foretatt risikokartlegging av virksomheter med påslipp til kommunalt nett.

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Rælingen kommune, av 10.11.2010, punkt 8.
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 – Kartlegge farer og problemer, vurdere risiko.

Avviket omfatter:

- Rælingen kommune har ikke gjennomført en oppdatert kartlegging av virksomheter med påslipp til kommunalt avløpsnett.
- Rælingen kommune har ikke vurdert risiko for virksomheter med påslipp eller behov for vedtak om påslippskrav.

Kommentarer:

I punkt 8 i utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Rælingen kommune, datert 10.11.2010, stilles det krav om at kommunen skal ha utarbeidet en risikokartlegging av virksomheter med påslipp til det kommunale avløpsnettet innen 01.01.2012. Dette innebærer at kommunen forventes å ha en oppdatert oversikt over virksomheter med påslipp til avløpsnettet, og at disse er vurdert med hensyn til risiko. En slik risikokartlegging vil være et viktig grunnlag for å utarbeide bestemmelser for påslipp til avløpsnettet fra virksomheter, med blant annet spesifikke krav til forbehandling før påslipp.

Under revisjonen kom det frem at kommunen ikke har gjennomført risikokartlegging av virksomheter med påslipp som påkrevd etter utslippstillatelsens punkt 8.

Oppfølging:

Rælingen kommune må foreta en risikokartlegging av virksomheter med påslipp til kommunalt avløpsnett, som beskrevet i utslippstillatelsens punkt 8. Avviket kan lukkes når risikokartleggingen er oversendt Fylkesmannen.

Andre forhold:

Forbedringspunkter:

1. Beredskapsplan:

- Det bør gjennomføres beredskapsøvelser for fagområde avløp.
- Det bør fastsettes operative mål for å gjennomføre beredskap.

2. Hovedplan avløp:

- Hovedplan avløp mangler mål for vannkvalitet i forhold til resipient.
- Hovedplan avløp kan etter Fylkesmannens synspunkt med fordel være sektorovergripende, i tråd med prinsippene i vannforskriften. Det bør på sikt utarbeides en felles plan med landbrukssektoren, samt at strategier i forhold til avløp spredt bør omhandles grundigere.
- Vurderinger og tiltak i forhold til klimaendringer, befolkningsvekst og økt andel tette flater bør omhandles i større grad ved neste rullering av hovedplanen.
- Hovedplan avløp bør omhandle strategier og krav for overvannshåndtering.
- Hovedplan avløp inneholder en direkte feil under ”Rammebetingelser”, da kommunen etter forurensningsforskriften del 4 er ansvarlig myndighet for godkjenning av utslipp opp til 2000 pe (ikke 10 000 pe). Under ”Rammebetingelser” bør også Utslippstillatelse for kommunalt avløpssvann Rælingen kommune, datert 10.11.2010, tilføres.
- Plan for reduksjon av fremmedvann bør omhandle vurderinger i forhold til utfasing av fellessystemer, frakobling av taknedløp, overvannshåndtering og om relevant undersøkelser av eventuelle tilførsler fra bekkeløp inn på avløpssystemet. Fylkesmannen viser til tidligere utsendt brev om temaet, datert 11.04.2012.

Positive funn:

- Beredskapsplan avløp inneholder en god operativ del.
- Virksomheten vil arbeide for å oppdatere sitt digitale VA-kart.
- Kommunen har gjort et kjempeløft med interkontrollarbeidet på avløpsområdet siden Fylkesmannen var på kontroll i 2010.